

Esteve Soler: «El Clam vol ser un projecte de comarca i un esdeveniment internacional al voltant de la nostra realitat social i cinematogràfica»

Esteve Soler Miralles és dramaturg i director de cinema. Llicenciat en Arts Escèniques i membre de les acadèmies espanyoles del Cinema i de les Arts Escèniques, és autor de 400 contes que són la base de la trilogia de la indignació: "Contra el progrés, l'amor i la democràcia". S'introdueix al cinema a través del vídeo. Ha format part de la junta de Cineclub Manresa i fa de corresponsal als festivals de Canes, Venècia o Nova York. Com a director i guionista de cinema, obté el premi especial del públic 2019 al millor film, en la 12a edició dels Gaudí per "7 raons per fugir". Des d'aquest any és director del festival Clam.

Esteve Soler Miralles. Foto: Francesc Rubí

? Veus molt cinema, però t'acaba interessant més la dramaturgia?

? Sí, fer el salt cap a estudiar a l'Institut del Teatre em ve mitjançant la idea que la dramaturgia és un llenguatge que intenta objectivar quines són les lleis del fet dramàtic, amb elements intel·ligibles, però també coherents. La meua voluntat és saber interpretar quin problema té una pel·lícula o una obra de teatre des d'un punt de vista narratiu. Volia conèixer d'una manera objectiva per què funciona una obra de teatre o un film. Algunes convencions van canviant amb el temps, però altres estan establertes, com els actes, la generació d'expectatives o els arcs d'evolució dels personatges. Ser-ne conscient em va permetre treballar amb més seguretat dins l'ofici i fer-ho d'una manera més eficient.

? Però, el teu començament és autodidacte i està en els contes, oi?

? Doncs, sí. Bona part dels més de 400 contes que vaig escriure durant l'adolescència s'han acabat convertint en les contes del progrés, l'amor i la democràcia. Tenia una enorme necessitat de narrar i una forta voluntat estilística d'apropar-me a un món molt surrealista. No només ha significat el tret de sortida del que he estat creativament, sinó que a més ho he aprofitat literalment per construir les obres de teatre. Va ser un moment molt important i encara conservo

amb amor tot aquest material.

? Quina és la teva participació en els festivals de teatre de Berlín i de La Mousson d'Été?

? Participo efectivament en el Theatertreffen de Berlín i en La Mousson d'Été en lectures dramatitzades que es fan dels textos. En els dos casos, hi he estat dues vegades. Vaig ser seleccionat en el festival de teatre de Berlín i després en el de literatura. Més tard, a finals d'estiu, és quan vaig estar a Pont-à-Mousson, a França, on pretenen dinamitzar la dramaturgia europea, amb reunions d'una setmana. S'hi fan lectures, trobades i cursos.

Trilogia de la indignació

? Com expliques el joc de voler anar contra el progrés?

? És un encàrrec de la Sala Beckett per fer una lectura dramatitzada. Al cap d'un parell de mesos l'envio a un festival de teatre de Berlín, Theatertreffen, la seleccionen entre les cinc primeres d'un total de 642 textos, i em canvia la trajectòria. Ja havia estrenat al Teatre Nacional i al Lliure, però això em va donar una visibilitat diferent i em va reconciliar amb l'escriptura dramàtica fins al punt de mantenir un estil determinat que barreja el surrealisme amb l'humor, el terror, la política, la filosofia? Són dues trilogies (una inicial i una posterior), la primera de les quals el periodista Andreu Gomila va batejar com a trilogia de la indignació. Val a dir que vaig començar a escriure les obres el 2007, abans del moviment dels indignats. No sé si soc un autor indignat, però hi ha qui em va atribuir llavors aquesta condició. A *Contra el progrés* constato que hi ha una diferència entre el progrés humà i el progrés financer i de poder, on hi ha situacions que grinyolen. Abordo aquestes diferències per fer una comèdia amb una voluntat de reflexió.

? Anteriorment havies estrenat *Jo soc un altre* i *Davant de l'home*, oi?

? Sí. Quan surto de l'Institut del Teatre, alguns professors em demanen que escrigui una obra per representar al Teatre Nacional, dins del programa T6. Coincideix que el Lliure també té un programa de Nova Dramaturgia amb impuls a nous directors, on represento una obra que parteix de textos de Thomas Bernhard. Així vaig poder estrenar en dos espais importants. Però, tinc la sensació que el que realment em va canviar la trajectòria va ser *Contra el progrés*.

? Quina és la temàtica d'aquestes dues obres teatrals?

? *Jo soc un altre* volia ser un homenatge a la duplicitat dels personatges de Billy Wilder. *Davant de l'home* és una peça més existencialista que busca perspectiva sobre la humanitat. És una peça dura, on Bernhard manifesta les seves ànsies suïcides des de petit, malgrat tota la creativitat que el va redimir i li va permetre seguir endavant.

? Com va ser la teva participació en el reportatge televisiu *Ànima*, sobre la trilogia?

? Va ser un programa del Canal 33, que va dedicar un dia a fer un monogràfic sobre les meves obres, en què hi vaig participar.

? Com valoren que el 2010 la Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut Ramon Llull et consideressin un dels autors catalans amb més difusió internacional?

? Es tractava d'una exposició organitzada a Barcelona, que es va anomenar *Ficcions enfora*. Les dues institucions fan un rànquing per veure qui són els 101 creadors de literatura catalana. Em van convidar i jo content d'estar al costat de creadors com Quim Monzó i obres com *Tirant lo Blanc*, que són més que referents i mites. També em permeten posar en context les obres per les quals em sento tan agraït.

Foto: Francesc Rubí

Cinema

? Quan sorgeix el teu interès pel cinema?

? Comença de petit i sobretot a través del vídeo. Amb pocs anys, anava als videoclubs existents a la ciutat i en un cap de setmana veia quatre o cinc pel·lícules. Quan amb algun amic anava al videoclub ja gairebé havia vist tot el material que tenien. Em vaig formar veient tot el que trobava i vaig mantenir aquesta cinefília durant molts anys, fins que vaig passar d'espectador a militant. Arribo a Manresa, entro a Cineclub i començo a fer crítiques, sempre amb un interès creatiu, d'aprendre. Em formo en el teatre, estreno algunes obres i acabo realitzant un llargmetratge partint d'aquestes obres. La passió segueix igual. Tinc la mateixa ansietat ara per anar a Barcelona a veure les estrenes de divendres que quan amb cinc anys anava al videoclub i intentava veure la darrera pel·lícula en VHS que els acabava d'arribar.

? Canal Plus va significar una revolució al seu moment?

? Sí, conjuntament amb les televisions privades Tele 5 i Antena 3. Però als anys vuitanta Canal Plus estrenava sense parar pel·lícules, una rere l'altra. En aquell moment era fascinant i també

m'hi vaig apuntar. Són mons molt diferents, però són germans els uns i els altres.

? Quina ha estat la teva tasca com a corresponal als festivals de cinema de Canes, Venècia o Nova York?

? Faig una crònica diària després d'haver vist set pel·lícules al dia. Tinc la mateixa passió pel cinema de quan era un nen. Encara em fascina veure tantes pel·lícules com puc, malgrat la llarga veterania. Les corresponalies han estat sobretot amb *Regió7*, però he estat col·laborant en altres mitjans com Rac1, Com Ràdio o la revista *Seqüències de cinema*, sempre amb la consciència de comunicar i de testimoniar un gran esdeveniment cinematogràfic.

? Com valors l'etapa de Cineclub Manresa?

? Em va definir en molts sentits: pel gust, per la proximitat al món cultural i també com a escola. Tot i que vaig participar-hi activament durant un temps puntual, sempre m'he mantingut dins de la seva òrbita. Va ser una etapa molt important de la meua vida en què ja estava escrivint per *Regió7*. Jordi Bordas és com el meu segon pare: una referència intel·lectual i moral. És una persona a qui estimo moltíssim. Actualment la funció del Cineclub no ha canviat gaire amb la finalitat de reunir la cinefília ciutadana al voltant d'una sèrie de projeccions que difícilment arribarien a l'explotació comercial.

? Quin és el paper de la Filmoteca de Catalunya?

? Ha passat per moltes etapes diferents. Ara, des de l'arribada d'Esteve Riambau i de l'etapa del Raval viu un moment brillant, complex i ambiciós. És una referència per a molts cinèfils i una sort que existeixi en la situació actual.

«Els festivals de cinema permeten valorar de manera equànime qualsevol acte creatiu del cinema independent»

Festivals

? Què va significar per als autors el Premi Especial del Públic 2019 al millor film, en la 12a edició dels Gaudí, per *7 raons per fugir*?

? Una alegria, també una sorpresa, perquè competíem amb pel·lícules molt importants. Espero que al públic li agradin les meves pel·lícules. Per tant, aquest va ser un moment feliç i tots plegats estàvem prou contents. Va ser el meu debut com a guionista i director en el primer llargmetratge.

? Però l'èxit va venir d'Austin, Texas?

? A Austin hi ha el festival South by Southwest, un dels grans en l'àmbit internacional. Ens van seleccionar el film i el van estrenar per primera vegada a nivell internacional. Va ser el tret de sortida de la pel·lícula, que ha estat en una vintena més de festivals internacionals, entre ells Sant Sebastià, Valladolid, Màlaga o Karlovy Vary.

? Podríem dir que són set històries surrealistes de sàtira social?

? Sí, es podria definir així. Són adaptacions de les obres de teatre. Vam buscar unes peces que ens permetessin assolir un retrat calidoscòpic de la situació social. Quan vaig veure l'estrena de *Relatos salvajes* a Canes, vaig desitjar que funcionés perquè en termes de producció podia ser un referent semblant al nostre futur film. Són obres diferents, però tenen vincles similars, sobretot en termes de producció.

? Hi ha també influències de Buñuel, i de Berlanga i Azcona amb *Plácido*?

? *Contra el progrés* comença amb una cita a *El fantasma de la llibertat*, de Luís Buñuel, una referència clau per a mi, que defineix tot el que m'agrada en la narració cinematogràfica. És un creador que influeix en tot el que he fet i que forma part del cànon de la cultura contemporània i universal. Una figura transcendent. En la pel·lícula també hi havia molt de *Plácido*, de Rafael Azcona i de Berlanga, salvant les distàncies, perquè són ídols. *Plácido* l'he vista moltes vegades i no només explica què és Manresa sinó també l'ànima del nostre país. Azcona hauria de tenir una estàtua a cada ciutat. Cada cop l'admiro més per la seva coherència estilística. Tant ell com Berlanga són increïbles.

? Per què va decidir col·locar l'estatueta del Gaudí del públic a la Plana de l'Om?

? Hi ha diverses raons. Les projeccions de Cineclub es passen allà i tots tres hi estem vinculats. Vam prometre durant una presentació al Cineclub que, si guanyàvem un dels premis Gaudí als que estàvem nominats, el dedicàvem a l'entitat. El guardó torna al lloc on pertanyem i sobretot al seu públic.

? El vostre primer curt és *Interior. Família*?

? Sí, el vam fer els tres el 2014. És la primera peça de *7 raons per fugir*. És un curt que decidim fer amb el David i el Gerard. Agafem una càmera de fotografiar amb format vídeo, amb tres actors bons i una història que vam rodar a casa del Gerard Quinto. Tot, amb pressupost zero. Vam tenir una enorme sort de ser seleccionats al festival de Clermont-Ferrand, que li va donar una visibilitat enorme. Aquest curt recull guardons en diferents festivals, com BFI London. Vam estar durant uns quants anys acompanyant la seva trajectòria fins que ens vam plantejar fer el salt al llargmetratge. Vam partir d'aquest primer curtmetratge, que vam rodar de nou, i després n'hi vam sumar sis més. La proposta va engrescar als productors i ho vam tirar endavant.

? Com valores l'exposició sobre els 125 anys de cinema a Manresa?

? Va ser molt reeixida i reflectia tot el que havia passat en una ciutat on el cinema sempre hi té una presència especial, i amb una cinefília molt activa. L'exposició, comissariada per l'Olga Payán, ho va expressar molt bé.

Foto: Francesc Rubí

Clam

? Amb tot aquest bagatge passes a ser director del Festival Clam?

? Efectivament. Tota la formació d'anar a festivals des dels vint anys em permet dirigir el Clam amb un cert coneixement d'aquests grans esdeveniments. M'he pagat de la meua butxaca els desplaçaments i dietes per la passió que sentia pel cinema, però també m'ha servit per aprendre com s'organitzen els festivals. Porto quinze anys seguits anant a Canes i porto molt temps més encara anant a Sant Sebastià i Venècia. Els festivals són molt més que aparença, catifa vermella o glamur. Darrere, per exemple, pots trobar un certamen que posa a la mateixa alçada un petit cineasta romanès al costat de la major producció nord-americana. Els festivals de cinema permeten valorar de manera equànime qualsevol acte creatiu en el cinema.

? Quines coses han canviat en aquest primer any com a director?

? El festival porta divuit anys de trajectòria i té una majoria d'edat objectiva. Ha de passar de ser un festival organitzat per un grup de cinèfils d'una ciutat concreta a ser una gran institució cinematogràfica de la Catalunya Central. Un dels objectius d'aquest any ha consistit a integrar tothom en el festival: gent que havia estat al Fecinema (Festival de Cinema Negre de Manresa), els membres dels Cineclub, directors de cinema, gent de la comarca que treballen professionalment als altres festivals catalans? El Clam vol ser un projecte de comarca i que esdevingui un esdeveniment internacional al voltant de la nostra realitat social i cinematogràfica. Vull que el festival s'enforteixi, que arrelhi i creixi, i que no depengui de ningú en concret.

? Qui forma part del nou equip de Clam?

? Quan jo arribo està en procés de canvi. Passa de ser un festival organitzat per una sèrie d'amics i col·laboradors de Navarcles que intenta obrir-se i arrelar a Manresa i Sant Fruitós a intentar integrar tothom que té un paper en el cinema a la comarca. Parlo amb gent com Jordi Padró, amb la gent de Cineclub Manresa, Joan Barbé o Lídia Gilabert, que ha treballat al Festival de Sitges i ara a les Nits de Cinema Oriental de Vic i al Festival de Cinema de Muntanya de Torelló. Ella ha coordinat la producció i també ha fet que el festival fes un pas endavant, amb la seva professionalitat i sobretot la seva bona organització. Enguany hem aconseguit incorporar molta gent jove, paritària i amb una passió espectacular.

? Per què es vol donar protagonisme a Manresa i Sant Fruitós?

? Fa dos anys el Clam va canviar de títol per dir-se Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya. És un nom ambiciós. Però si som coherents amb aquest títol hem de fer un esdeveniment amb moltes projeccions al dia, que mantingui un vincle amb l'exterior perquè ens puguin entendre arreu i també ser representatius del cinema social a Catalunya. Arrelar a Manresa i Sant Fruitós significa que el festival pugui créixer de manera decidida. Aquests passos em precedeixen, però indubtablement formen part de la meua única vocació: que el nou nom es faci realitat.

? Què en remarcaries de la darrera edició?

? S'ha passat de mil a dotze mil espectadors en un any, gràcies també a Filmin i als espectadors online i escoles. S'ha connectat molt amb el públic, s'han iniciat aliances amb les distribuïdores del cinema d'autor espanyoles, amb institucions internacionals, hem establert vincles amb els cinemes Bages Centre, amb projeccions de qualitat i professionals, amb un gran equip humà i tècnic. Diu Àlex Gorina que el festival ha estat, literalment, «el millor a què podia aspirar ningú en el nostre país».

El perfil

Foto: Francesc Rubí

Esteve Soler Miralles neix a l'Hospitalet de Llobregat el 18 de desembre de 1976. Al cap de set mesos, els pares Carles i Mercè, es van traslladar a Sant Cugat. Professionalment, ell feia de delineant i la Mercè va fer de dependenta en diverses botigues. Comença els estudis als centres Pins de Vallés i Arnau Cadell, de Sant Cugat, fins al 1992, quan la família s'instal·la a Manresa.

L'Esteve hi viu des de llavors, tot i que ha residit també durant anys a Barcelona. Fa COU a l'institut Lluís de Peguera. Comença a fer crítica de cinema al diari *Regió7*. Des d'allà ha mantingut una presència constant als principals certàmens del sector, com Canes, Avinyó, Venècia, Tàrraga, Sant Sebastià, Sitges... Ha format part del jurat Fipresci. Estudia dos anys Relacions laborals, que compagina amb escrits a *Regió7*, a la Televisió de Manresa, o a **El Pou de la gallina**, de la mà de Quim Noguero, «una persona inspiradora, que em va convèncer per entrar-hi. Hi ha articles que els tinc molt presents, com per exemple, «Vull ser com Woody Allen» que va significar un clar posicionament de cara a voler ser un creador». Es llicencia en Direcció i Dramatúrgia per l'Institut del Teatre i la Universitat de Barcelona. S'introdueix a la Sala Beckett com espectador i col·laborador de la revista del teatre i hi fa classes d'escriptura dramàtica durant quinze anys.

Membre de les acadèmies espanyoles del Cinema i de les Arts Escèniques, ha fet classes puntualment a ESCAC i al Màster de Fira Tàrraga, organitzat per la Universitat de Lleida. Posa més èmfasi en l'escriptura que en la direcció. Des dels disset anys va escriure uns 400 contes i bona part d'ells s'han acabat convertint en la trilogia de la indignació. Entra a Cineclub el 1997, on es troba amb Jordi Bordas, Enric Roca i Àngel Torrent, «que van determinar els meus gustos cinèfils en un moment determinant». És autor de teatre amb obres traduïdes a dinou idiomes i dirigides per més de cent directors arreu del món. Afirmar que «si quan ha acabat una representació, el públic se sent indiferent, llavors he fracassat». Director i guionista de cinema, el seu primer llarg és *7 raons per fugir*, amb Gerard Quinto i David Torras, protagonitzat per Sergi López i Emma Suárez. Ha participat en festivals com ara Sant Sebastià, Austin, Raindance o Karlovy Vary, entre molts altres. Alguns dels seus treballs han format part igualment de certàmens com Clermont-Ferrand, BFI London, Canes (Short Film Corner), Sitges i Màlaga. Guanyador del premi Serra d' Or 2012, del premi Godot, del Butaca i guardonat també als festivals alemanys Theatertreffen i Literaturfestival, ambdós de Berlín. Finalista dels premis Goya i Max. És assessor dramaturgic per a companyies de teatre internacionals, com La Fura dels Baus, Pere Faura i Insectotròpics i ha estat director i guionista de cerimònies i actes institucionals, com la Nit de Santa Llúcia 2013, organitzada a Manresa per Òmnium i transmesa en directe per TV3. Alguns articles sobre Esteve Soler s'han publicat a *El Temps*, *Esteve Soler, el darrer ambaixador del teatre català al món*, de Lluís Bonada; *El País*, *Un nuevo teatro español*, de Maite Nieto, i en programes de televisió a TV3, dins del programa *Ànima*, de Toni Puntí; a RTVE, amb Maite Guisado, en el programa *Atención Obras*, centrat en la seva trilogia: *Contra el progrés*, *Contra l'amor* i *Contra la democràcia*.